

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo

Stane četrletno: K 8000.—

Za Jugoslavijo
četrletno: 25 Din.

Posamezna številka 800 kron

Leto III.

Dunaj, 21. novembra 1923.

Št. 47.

Pismo za vse.

Dobili smo na uredništvo pismo, ki je vredno, da se ga priobči na uvodnem mestu našega lista. Preprost kmetski fant, ki je videl svet in vzljubil domačijo, ga je poslal. Z neverjetno večjo roko je posegel v mehanizem slovenskega političnega življenja na Koroškem, v občejanju z ljudstvom in po neumornem iskanju vzrokov našega prepočasnega napredovanja na Koroškem je prišel do sledečih sklepov. Berite to pismo kritično in presodno vsi, ki vam je na srcu naša reč, kar je v njem dobrega, izpeljite po možnosti. Evo vam pisma:

„Prosiš me, naj napišem par vrstic o volitvah na slovenskem Koroškem. Stvar je zelo kočljiva in iskati vzroke in krivce naše „sijajne zmage“ na Koroškem med stranko oziroma pri pol. društvu v Celovcu, je zelo težko. Hočem ti napisati par točk teh vzrokov, ki so nas dovedli do tega volilnega rezultata. Najprej bi omenil glede naše stranke eno, kar je poglavito, to je: premalo zmogljivo tajništvo v Celovcu pri pol. društvu. Bilo bi nad vse potrebno in prvi pogoj za nadaljni obstoj stranke, da se preuredi centralno tajništvo in za glavnega tajnika ne na vsak način poišče oseba z akademično izobrazbo in to naj bi bil jurist, dober organizator in govornik.

Stranka je lokalno slabo organizirana. Zelo potrebno bi bilo, da stranka organizira občinske lokalne organizacije, kot jih imajo soc. demokrati, ki izvrstno uspevajo, kar sem imel pri zadnjih volitvah priliko opazovati. Te lokalne organizacije pa so združene zopet v „Bezirksverband“. Sistem „okrožnih zaupnikov“ se je pokazal kot glupost, mrtva stvar, ki nima pomena.

Največji vzrok, da so volitve za kor. Slovence izpadle nekako neugodno, je ta, da stranka ne razpolaga z nobenimi sredstvi za agitacijo. Verjemi, dragi moj, da smo se jaz in vsi naši zavedni ljudje na vse moči trudili, da spravimo čim več glasov za našo stranko skupaj, toda naša agitacija in agitacija nasprotnih strank, to je velik razloček: oni ljudem lahko nekaj nudijo in jim tudi lahko dajo,

dočim smo mi od ljudi samo zahtevali, da naj kot Slovenci storijo svojo narodno dolžnost, a nuditi jim nič ne moremo. Vidiš, ravno tu tiči glavni vzrok premajhnih uspehov naše stranke: nasprotniki razpolagajo z ogromno industrijo, z državnimi in deželnimi službami, z velikimi svotami volilnega fonda itd. in dandanes, ko vlada splošno materialistično razmišljanje, to vse nekaj vleče. Soc. demokrati pa imajo zopet nekako moralno moč med ljudstvom in so silno dobro organizirani, oni nudijo vsakovrstno zaščito in podporo svojim članom. Pojasni ti hočem, kako velikega pomena bi bil za našo stranko dober in uridnično izobražen tajnik, posebno sedaj, ko nimamo na Koroškem nobenega slovenskega odvetnika. Pri nas se je pripetilo, da mi je celo nekaj dobrih našincev izjavilo, da bodo glasovali za soc.-demokratsko stranko, češ, „če so člani te stranke, jim nudi vsaj eno, da jim v slučaju potrebe da razne pravne in druge nasvete ter pravno zastopstvo“. Če že naša stranka ne more nuditi službenih in gospodarskih ugodnosti, bi dajala vsaj pravne svete svojim članom in drugim Slovincem, ki bi se na stranko obrnili in to bi bila velika agitacija za nas.

Opazil si gotovo, da pa naši kandidati niti niti ni bilo delavca. Stvar nima velikega pomena, zagotovim Te lahko, da bi se noben delavec v tovarni ne upal sprejeti kandidature na naši listi in bi vkljub temu, da bi bil na listi tudi delavec, v industrijskih krajih ne dobili nobenega glasu več kot smo. To mi je dobro znano, ker živim v industrijskem kraju. Kdor je organiziran socialist, ta je glasoval socialistično, čeprav je drugače dober Slovenec. Sicer pa so bili na listi itak najboljši ljudje, kar jih imamo koroški Slovenci.

Stanovska organizacija med delavstvom na program naše stranke bi bila nesmiselna in se moramo v tem oziru omejiti nato, da budimo med delavci narodno zavest, stanovsko pa podpiramo zahteve soc. demokratov v korist delavstva. Stranka naj

ne zaigra simpatij med delavstvom, ki jih uživa doslej, kar je posebno važno za naš list, kateri naj se ne razbije ob delavskih zahtevah v brezkoristni polemiki proti delavstvu.

Preostane eno in to je glavno, na čemur sloni celi mehanizem koroške slov. stranke in kar je edini pripomoček za obstoj koroških Slovencev, to je gospodarska organizacija. Prva naloga stranke je, da ustvari po vzorcu Bauernbunda nekako stalno „Landwirtschaftliche Genossenschaft“ za cel slovenski Korotan, skladišče vseh stvari: železnine, žitnih, mesnih, manufakturnih, usnjarskih in drugih pridelkov. V ta namen naj se razširi „Sinčevaška gospodarska zadruga“ v centralno za celo slov. ozemlje, s podružnicami po vseh večjih krajih. Stranka naj apelira na vse slov. koroške posojilnice in zadruge, da prevzamejo deleže, obrne naj se na vse premožne rodoljube in v inozemstvo. Edino gospodarska organizacija nas bo rešila narodnega pogina, sicer nas bo pri vsakih volitvah par tisoč manj, dokler se ne bomo vtopili — gospodarsko zaslužnjeni — v nemškem morju. Še enkrat povdarjam, da se mora vse, to je pol. društvo, „Kor. Slovenec“ in vsak posameznik postaviti v službo dela za gospodarsko osamosvojitve koroških Slovencev.

To so torej temelji za bodočnost naše stranke, druge vzroke iskati je nepotrebno in neumno. Stranka naj dobi tajnika jurista, naj reorganizira lokalne organizacije in stopi gospodarsko na svoje noge. In potem bomo, dragi moj, pri prihodnjih volitvah imeli preko 15.000 glasov!

To je pismo o naši stranki. Misli poštenega človeka o stvareh, ki smo jih čutili vsi, a ne povedali, ki smo jih povedali, toda ne izvršili. Marsikaj je pomanjkljivo, premalo utemeljeno in trenutno neizpeljivo, toda ideja je dobra, čaka strokovnjakov in železnih rok.

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

PODLISTEK

Tone Beguš:

Jesenske melodije.

Iz zadnjih burnih pomladanskih dni sem so postale vse moje misli nekam težke, vlažne. Kakor mora se vlegajo na mojo itak že vtrujeno dušo. Svetli, radostni žarki moje pomladi so mi odšli čisto skrivaj in tako tiho, da jih nisem opazil. Zato mi je sedaj tem hujše, ko se zavedam, ko spoznavam, da mi niti en žarek mojih mladostnih dni ne obseva več moje mračne duše, le hladna sapa sem od severa mi diha s svojim strupenim dihom... Zato so moje misli mračne, težke, mrtve moje oči za vse... Koliko dni še?!

Za mano stoji mati, plaho se ozira na moje pobledele lice... navdajajo li tudi njo mračne misli, li tudi ona čuti z menoj?

Bolestna jesenska melodija prihaja, se takorekoč prikrađa na moje uho, da mi še ta

greni moje življenje, ko mi sepeče: koliko dni še?!

Jesen se bliža s čudovito tihimi stopinjami — še malo in zadnji jesenski cvet pade odrevenel na tla: hiboma ga porabi jesenska burja in bese v velikih kolobarjih v stvarstvo in mi ne bomo opazili nobene rože več, ko bomo pogledali po prej tako bujnih, senčnatih lozih — in nam bodo ti zajekali z bolestinami glasovi nasproti: Koliko dni še?!

Da, koliko dni še, morda ne več toliko, da mi posije zonet zlato solnce pomladno?!

Ostali bodo samo moji spomini, ali tudi ti bodo izginili nepričakovano in na enkrat: Nihče morda se ne bode spomnil mene, nihče ne bo vedel, da je hodil tod mlad človek s otožno, povešeno glavo.

Zdi se mi, kakor da bi jemal slovo. Zdi se mi, da stojiš pred menoj, moja ljuba mladost. Pomlad — z razpuščenimi lasmi, posejanimi z rožami, da mi nudiš roko k slovesu in jaz odhajam...

So li to morda slutnje?

Me li res zanušča sleherni sad prezgodaj užite pomladi?

Pomlad, deva krasna, kako težko sem se poslovil od tebe... in ti... ti si ostala še vedno ista, vesela, razigrana, vsa v razkošju!

Srečna si!

Poglej mi v obraz neizprosna smrt, saj ne trepečem pred teboi ne pričakujem te s tiho vdanostjo...

Saj to je usoda človeštva.

Samo daj, pripusti, da ti še enkrat pogledam iz oči v oči, da se še enkrat vzradostim ob pogledu na te, da se še enkrat navžijem tvoje krasote, daj, pripusti, saj v duhu, Pomlad deva krasna!...

Daj, osladi mi še za hibeč moje trudno življenje s tvojim poljubom — predno me ogrne jesen s svojim odurnim, meglenim plaščem.

Daj, hiti, predno me objame meluzina, vladarica jeseni in zapoje svoje otožne jesenske melodije.

Nacionalizem in Nemčija.

Znano je, da se politične ideje porajajo v vojnah, oziroma, če že obstajajo, v vojnem času pridobijo prava tla in najbolj uspevajo. To dejstvo se je pokazalo tudi v prošli svetovni voški. Ne samo, da se je okrepčala in prostrila že obstoječa socijalistična ideja, v proletarskih vrstah se je ukoreninil najradikalnejši komunizem. Stranska veja socialističnega kompleksa je sedanji nacionalni socijalizem, ki se pojavlja v sosednjih državah in pri nas. Iz socializma porojen in obenem njegov najhujši nasprotnik se tudi narodni socijalizem naslanja na revne sloje, predvsem na mladino, na svoje zastave pa si je zapisal boj proti Internacionali in idejo skrajnega nacionalizma. Kako slepa postane včasih ideja nacionalizma, vidimo v Italiji, kjer so tamošnji narodni socialisti — fašisti, ki vladajo trenutno Italijo, potlačili vsak duševni in kulturni pokret slovenskih in nemških manjšin in sicer v toliki meri in brezobzirnosti, kot nobena druga država na svetu.

Tudi v Avstriji imamo narodne socialiste, ki od časa do časa stopijo na dan, ki pa vsled malenkostnega števila sedaj še ne pomenijo nič. Na Koroškem so se ti narodni socialisti pod krinko „Heimatschutz“ in „Ordnung“ vrnili v naše ljudstvo in nas Slovence čaka morda še bridek obračun z njimi.

Drugačna pa je stvar v Nemčiji, posebno na Bavarskem. Monakovo, ki predstavlja pravo ongišče za nacionalne boje, je bilo zadnji dni priča krvavih dogodkov. Bavarski narodni socialisti, na čelu jim Hitler, so hoteli iz Bavarske proglasiti „Reichsdiktatur“, t. i. prevlado nacionalistov čez celo Nemčijo. Podlegli so po kratkem boju, na bojišču je obležalo 20 žrtev. Hitler, voditelj tega „puča“, mož, ki se je hotel iz preprostih slojev z brezobzirnostjo in smelostjo mladega človeka povzdigniti na čelo sedemdesetmilijonske države, je izigral. Z generalom Ludendorffom, nacionalističnim vojaškim organizatorjem, je bil ujet.

Mnogo je v teh dogodkih nejasnega. Za vsem tiči prvi polzkus med dvema dinastičnima strujama, ki se borita za bodočo moč v Nemčiji. Bavarski „Generalstaatskommissär“ von Kahr in bav. komandant „Reichswehra“ general Lossow, oba privrženca Wittelsbachovcev, nista strpela poleg sebe Hitlerja, političnega pustolovca in privrženca Hohenzollercev. Zato je moral pasti Hitler. V teh kritičnih dneh v Nemčiji se je vrnil bivši prestolonaslednik na svoje posestvo Eels v Nemčiji in tudi o bivšem cesarju Vilhelmu je pričakovati kaj sličnega. Državna vlada s Stresemannom na čelu je brez moči. Gospodarske razmere v Nemčiji so brezupne. Cene so v bilijonih in trilijonih, revščina posebno v mestih brezmejna. Država se krha v temeljih. Na zahodu so proglasili separatisti rensko republiko, Bavarska pod komando v. Kahra hoče nadvladati celo državo, v Saški vlada vsled odstavitve komunistične vlade med ljudstvom nevolja. Stresemannov kabinet je na koncu svoje vlade in vse pričakuje torkovega zasedanja Reichstaga, ki morda prinese Nemčiji diktatorja. Morda se razpišejo nove volitve po drugih poročilih bo komandant „Reichswehra“ general von Seeckt bodoči diktator, kar pomeni korak bližje k monarhizmu.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija.

Na dunajski univerzi je že dalj časa ozračje med židovskimi študenti in rektorjem na eni strani ter orgešovskimi visokošolci na drugi strani precej soparno. Dne 19. t. m. je prišlo na univerzi med nemškimi nacionalci in judi do dejanskih spopadov. Nemški študentje, oboroženi s palicami, so udrli v razne inštitute in predavalnice s klici: „Hinaus mit den Juden!“ (ven z Judi). Ker so se nekateri Judje postavili orgešovcem po robu, se je pričel boj, v katerem so končno Judje podlegli. Napadenih je bilo tudi več Amerikancev in Jugoslovancev. Ker je pri takih razmerah redni pouk nemogoč, je dal rektor univerzo do nadaljnjega zapreti.

Na dan pete obletnice ustanovitve avstrijske republike, t. j. 12. nov., so se vršile po Dunaju velike manifestacije republikancev. Pred parlamentom je defiliralo dunajsko vojaštvo pred zveznim predsednikom Hainischem; med vojaštvom so vzbujali vojaški oddelki na kolesih (beciklih) posebno pozornost.

V državni zbor izvoljeni poslanci se prvič zopet sestanejo 20. nov., kateri bodo brez dvoma potrdili na novo sedanjo vlado. Seipel in vsenemci bodo torej še naprej krmarji naše države.

Dunaj je dobil v osebi poslanca Zajca (socialdemokrat) novega župana.

Jugoslavija.

Romunija odstopi Jugoslaviji več srbskih vasi v Banatu v zameno za mesto Žembojlo, ki ima po večini nemško prebivalstvo. Nemci v Jugoslaviji so radi tega zelo ogorčeni in prirejajo protestne shode proti odcepitvi Žembojle od Jugoslavije. Nemški poslanci, ki so dozdej podpirali radikalno vlado, grozijo, da bodo stopili v strogo opozicijo. Nemcem se mora v Jugoslaviji izborna goditi, če ne bi se ne ogrevali toliko za to državo.

Čehoslovaška.

Kakor pišejo listi, bode češka vlada pri prihodnjih pogajanjih med Avstrijo in Čehoslovaško stavila predlog, da se odpravi potni vizum za potovanje med Avstrijo in Čehoslovaško. Ker imajo v Avstriji proti temu razne pomisleke, se namera češke vlade bržkone še ne bo kmalu uresničila. Poudariti pa je treba, da je naziranje češke vlade glede potnih listov zdravo in moderno in bilo bi le želeči, da bi si tudi ostale države prisvojile to naziranje. Koliko časa in denarja bi si potujoče občinstvo prihranilo, ako bi se potni vizum povsod odpravil!

Nemčija.

Nasilni prevrat bavarskih orgešovcev se je popolnoma izjalvil. Vjeli so tudi voditelja pučistov „nekronanega kralja Bavarske“ Hitlerja. Mesto Hitlerja straši danes po Bavarskem nova pošast v osebi kapitena Ehrhardta, kateri grozi tudi mogočni Franciji.

Medtem pa napoveduje Poincaré, franc. ministrski predsednik, nove odločne korake proti Nemčiji. Poincaré zahteva zopetno vojaško kontrolo nad Nemčijo; iz najnovejših poročil izvemo, da se zastran tega vrašanja strinjajo s Francijo tudi ostale antantne države.

V zasedenem ozemlju se vršijo dnevno poulični boji med separatisti in ostalim prebivalstvom. Dne 16. nov. je bilo v teh bojih v Siebenbergen ranjenih 60 oseb in tri ubitih. Istotam je bilo razoroženih nad 100 separatistov. Tudi v drugih krajih je bilo v teh bojih več mrtvih. Bočnost nemškega naroda postaja čimdalje bolj temna.

Poljska.

Pogajanja, ki so se vršila v Varšavi med Poljsko in sovjetsko Rusijo, so se prekinila in se bodo nadaljevala pozneje v Moskvi. Konferenca poljskih in ruskih diplomatov sicer nima zaznamovati velikih uspehov, vendar je razveseljivo dejstvo, da so se pogajanja teh dveh največjih slovanskih držav vršila v prijateljskem tonu. — Jugoslovanski parlamentarci, ki so se podali na Poljsko, so bili v Varšavi in Vilni navdušeno sprejeti.

Trocki ranien? Pariški listi poročajo preko Rige: Ko je Trockij govoril pri svečani proslavi pete obletnice na skupščini delavcev, je nekdo streljal nanj iz revolverja in ga ranil v glavo. Atentator je zaprt, sovjetske oblasti pa skušajo dogodek prikriti. Baje je prispel v Moskvo zdravnik iz Monakovega v svrhu operacije, ker je stanje Trockega zelo kritično.

DOMAČE NOVICE

Škocijan. (Malo odgovora.) Nemec pravi: Keine Antwort ist auch eine Antwort. Po teh besedah bi se najraje ravnal in nič ne odgovoril na razne napade. A bombe in granate, ki

jih novejši čas mečejo proti meni moji politični in osebni ne nasprotniki, ampak sovražniki, so tako strašne in satansko zlobne, da hočem podati malo odgovora in zagovora. Kot poslanec pridem po celi slov. Koroški. Reči moram, da se je povsod poleg kolikor toliko osebni in politični prepri, samo v Škocijanu ne pridemo do pokoja. Spet pravi nemški pregovor: Es kann der Beste nicht im Frieden leben, wenn es dem bösen Nachbar nicht gefällt. Kdor pozna Škocijan, pozna Majerjevo hišo. Ugledna in bogata je, in ni bila nekdanj duhovniku sovražna, seveda, če se je duhovnik uklonil, kakor se mora vsak, če hoče tukaj mirno živeti. (Slučaj učitelja Gregerja.) Odkar sem prišel jaz in prevzel gospodarstvo, katerega je prej veliki del imel v najemu g. Robl, smo si postali hladni, nezaupljivi in ta položaj se je poostiril med vojno. Pri Majerju so bili patrioti, župnik je bil seveda izdajalec. Prišel je plebiscit, 10. oktober in tedaj je šlo „los“. Poljanec (pojma nimaš, prijatelj, s kakimi psovkami so me zmerjali!) mora naprej za vsako ceno! Nahujskani Andrej Kumer, Oslov iz Št. Vida, mi je šipe pobil, deputacija za deputacijo je prišla, g. Majer kot začasni občinski komisar mi je poslal po g. Rebrniku, tajniku, Räumungsbefehl. Dva- ali trikratna deputacija Majerjevih pristašev, ki se pa danes mnogi sramujejo tega, so šli k škofu, k vladi, k Heimatdienstu! Proč z njim. Fort mit dem Hetzer! Nisem trpel vsled hujškanja iz Majerjeve hiše samo na časti, ampak tudi na življenju, še danes me boli roka, ki so mi jo januarja 1922 zlomili pri groznem pretepu pri Rušu od Majerjevih nahujskani ljudje. Hujena se napije krvi in je mirna. Rabl pa nima zadosti. Ker sem videl, da tako biti ne more, sva se zgovorila z žvabeškim g. župnikom, da menjava. Naj mi oprostijo g. Uranšek, ako ga vlačim v to ostudno afero. Imela sva določen čas, kdaj da se preseliva. Kdo je zabil, da se nisva? Gosp. Rabl je nasprotoval g. Uranšku, ker je zvedel, da bode gospodaril sam na tako lepem in zboljšanih farovških travnikih in njivah. Kaj mi je bilo storiti? Na ceste vreči se ne dam, saj nisem ničesar zakrivil. In ostal sem. Kes in jeza pri Majerju še huša, samo potuknila se je, ker je bila blamaža. Leta 1921 sem postal kandidat za deželni zbor. Isto noč pred volitvami, dne 19. januarja, so mi nabili na farovž velik plakat: Ne volite Srba. Tudi vsled Rablna mlajšega hujškanja sem dobil v vlaku zaušnico. Zdaj pred volitvami je Heimatdienst gotovo na inicijativo Rablna izdal isto znano mojo osebo sramotilno razglednico, kjer na čelu „balkanskih band“ šturmam Majerjevo hišo. In „Freie Stimmen“ v št. 253. iz dne 6. nov. 1923 prinašajo dolgi dopis iz Škocijana, kjer po načinu stare brezzobne klepetulje pogrevajo stare laži o moji osebi in o mojem delovanju. Ne bodem odgovarjal na vse neumne in zavite napade. Smrt ustreljenega mladega nemškega vojaka Wessa obžalujem. A je nisem zakrivil jaz (medtem, ko je bil pri Majerju polom, sem doma molil s svojimi posli roženvnec); smrti tudi ni zakrivil res nesrečni g. kaplan Volc, ampak je ustrelil po naključju svojega tovariša in smrtno nevarno ranil posestnika Kačnika-Jogra nemški vojak Spangaro. To potrdijo lahko pod prisego člani Narodne straže, sami ugledni in verodostojni možje. Iz lece nisem imenoval g. Fajnika barabo; nisem bil zraven in tudi povzročil nisem tega, da so 3. oktobra 1920 napadli in natepli nemške vojne, in jih razbili avtomobil. Čemu pogrevati te le ostudne laži in vlačiti na dan neumnosti, ki so se „in der Hitze des Gefechtes“ dogajale na obeh straneh? Kam pridemo, če bomo odkrivali zmiraj stare rane. Drugod so tudi imeli plebiscit „skorafinčili“ so se ravno tako in še morda hujše, kot v Škocijanu. Odpuštili so si in pozabljajo, kar je bilo. Nastal je mir, samo pri nas ne sme biti, ker ga pri Majerjevih nočejo. Nemško pridigo bi radi imeli v Škocijanu, okoli 30 podpisov so baje dobili za njo. Kot katoliški duhovnik, ki je tukaj za vse, pravim, da nimam ničesar proti njej, ako bi vedel, da je res potrebna in da res naši nemškomisleči škocijanski farani ne razumejo slovenskega jezika. Za par po fari raztrešenih Nemcev, ki pridejo večina malokdaj še k sv. maši, četudi imamo g. kaplana Nemca po ro-

du, nemško pridigovati da se res ne spleča. Spet pravi nemški pregovor: Man merkt die Absicht und wird verstimmt. Ni Vam na srcu toliko prid vaših duš, ampak nasilna germanizacija v cerkvi. Kako pa je tam po slovenskih župnijah, kjer ogromno število slovenskih poštenih faranov posebno zdaj po plebiscitu, ker imajo nemške duhovnike, leto in zimo ne sliši božje besede v svojem maternem jeziku? Toliko v odgovor na razne napade! Ni časa in ni prostora in tudi vredno se mi ne zdi, da bi odgovarjal na druge neumnosti. Poljanec.

Bela. (Volitve.) Z izidom volitev v naši občini smemo biti, ako upoštevamo krajevne razmere, zadovoljni. Koroška slovenska stranka je dobila 419 glasov, socialdemokratska 336 in Einheitsliste 109 glasov. Naša stranka je od zadnjih volitev napredovala za 85 glasov. In to vkljub temu, da okrajna volilna oblast po nasvetu naših socijev ni dovolila v naši tako razsežni in gorati občini volišča na več krajih. Ni je bolj razsežne občine, kakor je Bela v celem okrajnem glavarstvu, a volišče je smelo biti po razsodbi velikovških mogotcev in naših socijev samo v Železni Kapli. Kaj jih briga novi volilni zakon, ki pravi, da mora biti v krajevnih razsežnih občinah in občinah čez tisoč prebivalcev več volišč? Kaj se brigajo velikovška gospoda, kaj se brigajo fabriški socialdemokrati (ti krasni „prijatelji“ ljudstva) za ljudi, ki imajo štiri ure hoda do volišča? Kako naj pridejo stari volilci, ki jih po slabih goratih potih ni mogoče voziti, na volišče? Zoper Slovence je šlo in tu ste si podali bratovsko roko, kaj ne? Pa govorite, kako ste nam pravični, kako skrbite za nas itd. Zoper tako šikaniranje povemo samo to, da bomo velikovski gospodi pri okrajnem glavarstvu in našim laži-demokratom pri prihodnjih volitvah dali še boljši odgovor.

Reberca. V nedeljo 4. t. m. se je ustanovila pri nas požarna bramba. Pozdravljamo to ustanovitev, ali požegnali so to slavlje malo preveč z — alkoholom.

Hudi kraj. Boste rekli, pri vas nimate cerkve, ne gostilne in ne šole, ste tako gotovo zadaj za luno, pa ni tako. Vse glih smo na svetu, če smo tudi v Hudem kraju in pri nas ljudi še prav dolgo živijo, niste pa še slišali, da bi se kdo sam usmrtil, politiziramo prav malo. Smo Slovenci skoz in skoz, pred kakšnimi 20 leti so bili vsi Hudokrajčani tepeni v Vovbrah, ker so volili slovensko krščansko stranko. Hudi kraj je v občini Vovbre merodajen, zato nas pa Vovbrjani nič niso imeli radi med vojno so hudo rekvirirali in hudokrajški fanti so morali kar trdo služiti po frontah. Zato so pa v Vovbrah bili bolj na „Urlaubu“, ker so bili na političnem polju „unentbehrlich“. Pri plebiscitu so pa Hudokrajčani tud koj za „Avstrijo“ glasovali, seveda so bili Vovbrjani hudo jezni, ker so zmagali. Po plebiscitu je smrt hudo gospodarila v našem selu in pobrala kar najljubši in najboljši svet. Kaderkovo mater, Cehnarjevega in Šuštarjevega očeta, pri Opresniku in Hirsniku očeta in mater; bati bi se bilo, da bode Hudi kraj izumrl ako bi ne prišli drugi na njih mesto. Drugi ljudi, druga navada; tako je prišlo, da smo imeli pri zadnjih volitvah štiri stranke najmočnejša stara krščanska slovenska koroška stranka, Bauernbund, socialdemokrati in tisti, ki niso za nobeno stranko. Imeli smo tudi dvojno zborovanje, dobro obiskano slovensko zborovanje, in slabo obiskano zborovanje Bauernbunda. Za vsakega poslušalca sta bila skoraj dva govornika. Volitve so izpadle v naši občini prav dobro za vse stranke. Bauernbund je prav vesel, mi na še bolj, ker bodejo zdaj Bauernbündlarji sami šravfali davke in sicer tako, da bode pri prihodnjih volitvah marsikateri Bauernbündler agitiral za Koroško slovensko stranko.

Št. Jur na Vinogradu. Bauernbund je dozorel. Dobro se še spominjam, ko je naša občina bila še slovenska, krščanska, srečna in vesela. Mir in radost sta vladala med sosedi v družinah in vse povsod. Pribandralo je nekaj tujcev Nemcev in nemčurjev in začelo se je ločiti ljudstvo v stranke, najprej v Šmarjeti, kjer se je Bauernbund razcvital kakor bi mu vrtnar prilijal Tožbe, prepri, sovražstvo se je zajedlo med ljudi dalje in dalje, po vojni pa

slovenske družine niso več bile varne nikjer. Proti Slovincem so sicer socialdemokrati in Bauernbund složni in edini, ali sami med seboj imajo pa divje sovražstvo; to je pokazala zadnja volitev, slikali so proletarce kot rudeče podgane in Petrov ata v Grunčicah je že stršno agitiral proti socijem, kjer imajo glavno besedo v občini in deželi. Pretepel je nekega črevljarja, da je moral ta poiskati tri dolhtarje. No, ko bo socijev zmanjkalo, pridemo mi na vrsto za pretep, Slovenci! Preden bo pa Bauernbund sam gospodaril na Važenbergu, bode še mnogo let preteklo.

Šmihel pod Djekšami. Po dolgi svetovni vojni, ki nam je prizadajala težke rane in pa jugoslovanski zasedbi, ki nas je ločila od farne cerkve Djekše in domačega župnika tako, da že ob najsvetejših praznikih nismo mogli k božji službi na Djekše, smo imeli 30. septembra zopet rajsko vesel dan. Kakor nevesta je bila ovenčana cerkvena sv. Mihaela, topiči so grmeli in dolge vrste belo oblečenih deklet iz Šmihela in Hudega kraja so obsipale vsakega došleca s cvetjem in z lepimi besedami sprejele gosp. duhovnike, ki so prišli blagoslovljat zvonove, katere so dekleta spremljale s petjem od Kolodvora v Mostiču do časa, da so zvonovi sami zapeli v zvoniku. Prišli so v naš zapuščen kraj 4 duhovniki in dva dijakona ter ljudstva, da si najstarejši človek tega ne pomni. Odveč bi bilo napisati vse besede, ki so izražale radost dneva, bile so vse slovenske. Hvala Bogu za lepo vreme in krasni dan, da se je povzpela slavnost do vrhunca in Bog daj, da bi peli zvonovi Šmihelčanom v častno in večno srečo.

Št. Janž. (Svatbe.) V zadnjem času smo obhajali v št. janžki fari kar tri svatbe zapored. Prvi si je izbral družico Ivan Malle, tesar v Št. Janžu, in sicer Mojcko Permož, pd. Firmanovo v Št. Janžu. Oba sta člana tukajšnjega izobraževalnega društva, Ivan tudi član tukajšnjega pevskega zbora. Kot druga pa je dala slovo samskemu stanu Marica Ušnik, pd. Plačiceva, odbornica našega izobraževalnega društva in stopila v zakon z Jožefom Rajhman iz bilčovske fare. Ker je pa izgubil hčerko, ki mu je gospodinjala, se je pa tudi Janez Einspieler, pd. Plažic v Št. Janžu poiskal tovarišico, pd. Jagrovo Barbko na Golšovem. Vsem trem parom, ki so vsi krepke slovenske korenine, želimo v novem stanu mnogo sreče in blagoslova.

Svetna vas. (Volitve.) Volilni boj v naši občini je bil zelo oster, udeležba pri volitvah velika; od 513 volilcev je volilo 441. Naša stranka je dobila 177 glasov, Einheitsliste 135, soc. demokrati 128, en glas neveljaven. Einheitsliste je precej napredovala, dočim je naša stranka in soc. dem. nazadovala. Nasprotniki so spravili do zadnjega vse na volišče, celo napol mrličje so vlačili z vozovi skupaj. Našinci, katerih je nekaj vsled malenkosti in strahu ostalo doma, naj pa nasprotnike vzamejo za vzgled, kako kompaktno naj se nastopi pri volitvah. Pohvaliti se mora naše žentstvo, ki se je izborno držalo in oddalo 99 glasov za našo stranko, dočim je bilo moških glasov precej manj: 78. Glejmo, da mora biti prihodnji nastop naše stranke pri obč. volitvah dostojnejši, da bomo dosegli staro število glasov iz leta 1921.

Rikarja vas občina. (Novi župan.) V bratskem objemu so se znašli pri nas pri zadnjih občinskih volitvah Bauernbundovci in socialisti v Vereinigte Kärntnertrübe (Hoch Deutschland!) und Sozialdem. Partei (Hoch die Internationale!), da so z združenimi močmi lažje spravili Slovence v manjšino. Pribiti je treba, da v občini ni nobenega rojenega domačina Nemca. Ob tej priliki so naši socialdem. jasno pokazali, da jim je beseda internacionalni socializem tuja in da so jim nemško-nacionalni Bauernbundovci (sami renegati!) tudi dobri zavezniki kadar se gre proti Slovincem. Po prošlih volitvah je zavel drug veter. Meščanske stranke so šle vse združene proti rdeči nevarnosti. S tem so postali seveda njih največji sovražniki na zunaj. Ali nastal je slučaj, da je sedanji župan vsled preselitve odstopil in se je pokazala potreba volitve novega župana, ki je razpalila zopet strankar-

ske strasti. Po dveh letih so se zopet znašli v bratskem objemu Bauernbundovci in socialisti in izvolili komaj z navadno večino, 9 proti 7, Bauernbundovca za župana. Zopet so tukaj pokazali, da se jim ne gre za zmožnega in povsem objektivnega župana, ampak za strankarja in človeka, ki bo trobil v vsenemški rog. Živio Nemčija!

Kotmara vas. Dne 24./X. smo spremljali pd. Mačkinjo na Prebljah k večnemu počitku. Da je bila rajna spoštovana od vseh, je pokazala lepa udeležba pri pogrebu. Koj drugi dan smo pa za vedno vzeli slovo od pd. Keznarice na Plešivcu, katéro je nagla smrt iztrgala nepričakovano iz naše srede. Pri obeh pogrebih je sodeloval tukajšni pevski zbor „Gorjanci“ ter s tem izkazal rajnima zadnjo zemeljsko čast. Naj jima sveti večna luč. Prizadetim pa iskreno sožalje!

Sele. (Vojaška spominska slavnost.) Na Št. Lenartovo, dne 6. nov., smo tu obhajali skromno, toda lepo slavnost v spomin padlim vojakom. Po vojaško razvrščeni so prikorkali bivši vojaki pod poveljstvom g. Tomaža Ogrisa, spremljani od godbe v cerkev k slovesnemu opraviilu, nato pa so se zbrali v Mažejevi dvorani. Tam se je g. Janko Ogris v lepem govoru spominjal težkih vojni let in padlih vojakov. Vse je močno ganil prizor, kako se fant poslavlja od matere, ko odhaja v vojsko in kako pade v vojski zadet od sovražne krogle pa ga Marija povabi: Fantič, le gor vstan, greva za Jezusom! Splošna želja je, naj se taka spominska slavnost priredi vsako leto.

Glinje. Po plebiscitu se je brez potrebe razširila naša enorazredna šola v dvorazrednico. Prezidali so veliko in lepo šolsko sobo in tako naredili dve majhni sobici, ki prav nič nista podobni moderni šolski sobi in čudimo se le, kako so naše šolske oblasti kaj takega mogle potrditi. Pa še te „sobice“ bodo prazne, ker več nego 20 otrok tukajšnjega šolskega okoliša obiskuje šolo v Borovljah. Pa tudi lahko. Starši pač ne morejo zaupati šoli, v kateri ni nobenega reda. Imamo že 6. november, a še ni pouka. Če bi bili mi tako škodoželjni, kakor naši nasprotniki, ki pri vsaki malenkosti kličejo oblasti na pomoč, bi pač tudi lahko vprašali: Kaj reče k temu redu, ki vlada na naši šoli, deželni šolski svet?

Žvabek. (Komisije.) Komisija za komisijo, vspeha dosedaj še nobenega! Začetkom novembra je prišel ogledati teren za most pri sv. Luciji stavb. nadsvetnik od deželne vlade, g. Herold. Našla se je ugodna točka, kjer bi se speljala prav lagodna cesta čez bistrški potok. Leno! A stroški bodo šli v stotine milijonov! Dovolil bi si postaviti drugi predlog: Deželna vlada bi bila volje prevzeti občinsko cesto, ki veže Pliberk z Labudom, ako se ji ista izroči v dobrem stanju. Naj bi se občine: blaška, žvabeška in suškolibeliška dogovorile sedaj v jeseni in prih. vigred popravile cesto in jo potem popravljeno izročile kot deželsko cesto. Ako se to doseže, se je doseglo zaenkrat dovolj. In dežela se bo gotovo sramovala, imeti tako slabo deželsko cesto ob meji in bo delala na to, da se odpravijo srednjeveški klanci in mi lahko zapustimo svojim potomcem veselo upanje, da se bodo po gladki, skoraj ravni cesti v Pliberk vozili. In zopet je hodila komisija, več mož, med njimi menda tudi knez Rosenberg kot lastnik, in je tuhtala, ali naj bi s starimi rudokopi pri Dravi zopet začeli, pa do danes se še niso mogli odločiti. Pri Dravi, pod Žvabekom se je kopal še pred iznajdbo smodnika — pred letom 1345 — baker cinober in srebro. Kopali so samo do Drave, pod vodo se tedaj niso znali kopati. Smo pravzaprav bogati, samo da imamo svoje bogastvo še zaenkrat skrito globoko v žepu zemlje! In zopet komisija. Na Jamrovo posestvo v Gornji vasi se je priženil nov podjeten posestnik. Česar predniki niso videli, je našel on, da ima na svojem posestvu dobro rjavo prst — okerbarvo. Kmetom se je obljubovalo, da bodo z vožnjo harve na kolodvor v Pliberk veliko zaslužili. Težko čakamo! Ker okrajno glavarstvo ve, da imamo slabo cesto, je posestniku blagovolje dovolilo že pred pol

letom gostilno, da se vozniki in živina lahko pokrepčajo. Kdor ugane, katero teh podjetij bo začelo prvo delovati, ta je — moder mož! Kdor pa trdi, da nobeno, ta morda tudi ni nimen.

DRUŠTVENI VESTNIK

Glinje. (Igra.) Prostorna in krasna dvorana pri „Cingelcu“ še menda ni bila tako polna, kakor v nedeljo dne 11. novembra t. l., ko je tukajšna „Čitalnica“ priredila burko „Moč uniforme“. Posebno častna je bila udeležba iz Borovelj in iz bližnjih vasi, pa tudi iz daljnjih krajev je prihitelo mnogo zavednih Slovencev in lahko rečeno, da ni vasi v Spodnjem Rožu katera ne bi bila v večjem ali manjšem številu zastopana. Vsi, ki so se udeležili igre, fantje, dekleta, moške in žene, ali so našega mišljenja bolj socij. demokrati ali nemškutarji, prav vsi le hvalijo, kako se je lepo igralo in kako je bilo „fletno“. — Prav posebno pa so ugajali igralci z glavnimi vlogami. Pohleven Cviren (g. Bizer) in njegov pomagač, prebrisani in živahni Milek (gospod Šušnik) sta kar po domače „marnoava“ in ne moremo pozabiti, kako se je njima „šikavo“. Agata (M. Čemer), ta pa ta, mojstra Cvirna le lasa je bila energična, nazadnje pa se je le morala ponižati pred svojim možem Cvirnom in mu obljubiti, da bo opravičala vsa domača dela šama. Ljubka Liza (g. Komploj), pa je pela tako lepo, da so bili poslušalci naravnost očarani. Krasen je bil dvospev Lize in Mileka. Splošno sta ugajala eksekutov (g. Jamer) in agent Majer (g. Vertič), tudi zapela sta lepo. Male vloge so bile vse dobre. Ko smo se vračali domov, je donel lep dvospev: Na svetu vendar je lepó, čeprav ne teče vse gladkó.

Vabilo. Vabi se vodstva Marijnih družb na razgovor v Celovec dne 29. novembra, ob 10. uri. Pridejo naj voditelji, prednica in tajnica, pa tudi druge članice so dobro došle. Škof, voditelj.

RAZNE VESTI

Slovani, med njimi Čehi — narod bodočnosti! Med ameriškim učenjakom dr. modroslovja Rockfeilerjem in profesorjem Chr. Steinmerzem (po rodu Nemcem) se je razpredel zanimiv spor. Dr. Rockefeller trdi, da bodo v bodočih desetletjih vladali svet Angleži, dr. Steinmerz pa dokazuje, da bodo imeli vodilno vlogo med vsemi narodi sveta Slovani, ko se bo Rusija skonsolidirala, kar se bo (po sodbi Steinmerzevi) zgodilo v dogledni dobi. Čehoslovaki bodo najvplivnejši narod v Evropi. Dani so vsi predpogoji za to. Češki državnik Masaryk, Beneš in bivši prvi evropski finančnik dr. Rašin so moške svetovne slovesa, ki vzbujajo i v nas žarek upanja v lepšo slovansko bodočnost, in nehoté se spomnimo Libušinega prerokovanja o Pragi: „Vidim mesto velike, jehož slava hvezd se dotyka“.

15.000 vojnih slepcev. Glasom podatkov statističnega urada Rdečega križa v Ženevi je oslepelo v svetovni vojni 15.000 ljudi. Na Nemčijo odpade 3349, na Francijo 3000, na Anglijo 1700, na Avstrijo 950 in na Češkoslovansko 570 vojnih slepcev. Na ostale države, ki so se udeležile svetovne vojne, odpade manjše število.

Japonski potres in svilene nogavice. Jako neverjetno se čuje, da je imel japonski potres tudi vpliv na svilene nogavice. Kako neki? Neki angleški list poroča, da so bile o priliki potresa uničene ogromne množine sirove svile na Japonskem. Opozorjeni so bili takoj proizvajalci svilenih izdelkov, da si čim prej nabavijo sirovo svilo za predelovanje, ker je pričakovati znaten porast cen. Proizvajalci svilenih izdelkov so sedaj prisiljeni, da krijejo svoje potrebščine v Italiji, ki pa nima toliko svile, kolikor jo potrebuje svet. Japonska sama je namreč doslej krila 80 odstotkov celokupne svetovne potrebe.

Prevoz sedemnadstropne hiše. Pri naših transportnih razmerah si moremo komaj pred-

stavljati, da imajo v Ameriki tako dovršena prevozna sredstva, da se je mogla nedavno v Čikagu transportirati cela sedemnadstropna hiša. Dotična hiša se je morala predstaviti zaradi povečanja ulice. Zanimivo je to, da prevoz hiše ni najmanj vznemiril hišnega prebivalstva, ki je komaj vedelo za to, da se hiša premika. Poslopje so prestavili v pomočjo zelo kompliciranih naprav 30 metrov daleč od prvotnega prostora in je trajalo prevažanje za 1 meter 30 centimetrov dolgo pot 1 uro. Hitro torej le ni šlo.

NAŠE KNJIGE

„Klaverjev koledar 1924“ s lepimi in poučnimi misijonskimi povesticami in slikami vsem ljubim koroškim Slovincem toplo priporočamo. Saj bi morala vsaka hiša imeti nekaj misijonskega berila. Sv. Peter Klaver je bil apostol zamorcev, Klaverjev koledar pa nam ginljivo privede o naših črnih še noganskih bratih. Rešimo jih! En koledar stane samo 3000 kron, po pošti 200 K več.

„Misijonski koledarček za mladino 1924“ je jako primeren in lepo „Miklavževo darilo“ za naše ljube male. Postal je otrokom zvest tovariš, ki ga zmerom težko pričakujejo. Stariši in kateheti, če želite napraviti otrokom veselje in jim obenem ponuditi lepega, zdravega berila, kupite jim „Mladinski koledarček“. Stane samo 1800 K. Po pošti 200 K več. Oba koledarčka se naročata pri Družbi sv. Petra Klavarja, Salzburg, Dreifaltigkeitgasse 19. Istotam se dobijo tudi lepe misijonske igre, za lahko oprizoritev.

GOSPODARSKI VESTNIK

Bankovci z žigom „Deutschösterreich“ se vzamejo iz prometa. Z 31. januarjem 1924 pridejo iz prometa bankovci po 1 K, 2 K, 10 K, 20 K, 50 K, 100 K in 1000 K, ki imajo rdeč žig „Deutschösterreich“. Bankovce bo sprejemala v zamenjavo in plačilo Nacionalna banka in njene podružnice (v Celovcu v 10. Oktober Strasse). Z 31. jan. 1927 izgube navedeni bankovci svojo veljavo popolnoma. Opozorjamo naše čitatelje, da denar pravočasno zamenjajo. —

Dunajski trg.

Zelenjave: krompir 1000—1400 K, fižol 8000—16.000 K, zelje 900—1200 K, rdečo zelje 1600—3600 K, kisló zelje 3000—3200 K, repa 2000—2500 K, hren 16.000—25.000 K; cene za kg.

Sadje: domača jabolka 2400—7500 K, tirolska 6000—18.000 K, domače hruške 3400—8000 K, orehi 10.000—20.000 K, lešnika 18.000—22.000 K, kostanji 6600—10.000 K za kg.

Perutnina: kure 22.000—30.000 K, golobi 10.000—12.000 K za 1 kos. Race 30.000—38.000 K gosi 26.000—38.000 K za kg.

Meso: goveje 14.000—36.000 K, telečje 28.000—38.000 K, svinjsko 30.000—50.000 K, ovčje 12.000—24.000 K, konjsko 16.000—22.000 K, špeh 32.000—34.000 K za kg.

Živinski trg: voli 10.500—16.000 K, krave 10.000—14.000 K, teleta 22.000—26.000 K, svinje (mesnate) 26.000—30.000 K, pitane 29.000—31.000 K. Cene za teleta in svinje so se dvignile za 1000—3000 K za kg žive teže.

Žitni trg: na gospodarski borzi notirajo: pšenica 3200—3250 K, rž 2600—2650 K, ječmen 2300—2600 K, koruza 2550—2650 K, oves 2050—2150 K, ajda 2600—2700 K za kg.

Senó (sladko) 140.000—180.000 K, kisló 70.000—150.000 K, detelja 180.000—210.000 K, slama 95.000—105.000 K za metercent.

Zaoreški tedenski sejem z dne 7. nov.: I. vrstni domači voli 11,25 do 12 din, slabši 8—11 din, teleta 19—22,75 din, mladi prešički 18,75—21,25 din, rejeni prešiči 28,50, mršavi 22,50—23,75 din za 1 kg žive teže.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Žitni trg v Novem sadu 10. nov.: pšenica baška za 79,80 kg 315, ječmen 64—65 kg 240, oves 220, koruza 220, fižol 520 dinarjev.

Borza. Za 10.000 K se je dobilo 13. nov.: nemških mark 350.877,192.982, franc. frankov 2,54, švicarskih frankov 0,80, lir 3,27, dolarjev 0,14, poljskih mark 270.000, dinarjev 12,31, čeških kron 4,87, ogrskih 4651.

Listnica upravnistva.

Kusterle, Prevalje. Ne razumemo, zakaj lista ne dobite. Banka nas o vplačilu še ni obvestila.

Listnica uredništva.

A. K. Velik preveč osehno.

Za tiskovni sklad so darovali:

Tiskovni sklad: Jernej Klement 5000 K, Sicher Eva 5000 K, gospa Krewalder 5000 K, gospod Krewalder 20.000 K, Slovenci iz Šmarjete pri Velikovcu 25.000 K, Ana in Jos. Wedenig 10.000 K, g. Laure p. d. Bužle 10.000 K, družina Jamnik 10.000 K, Pavl Miglar 10.000 K, Jahn Florijan, Trnjavas 5000 K, potomci Koflerja 15.000 K, Jos. Dobernik 7000 K, Koprivnik Blaž v Brodech 10.000 K, Malle Valentin v Brodech 20 din.

Za volilni sklad so darovali:

Volilni sklad: Neimenovan iz celovške okolice 50.000 K, iz Št. Janža 14.000 K, iz Podsinjevasi 28.000 K, zbirka v Galiciji 63.000 K, zbirka v Kotmarivasi 215.100 K, Florijan Jahn, Trnjavas 5000 K, potomci Gregorja Scharwitzelna 13.000 K, Šmarječan pri Velikovcu 50.000 K, neimenovan iz Rude 10.000 K, iz Šmarjete pri Velikovcu 60.000 K, Želinčani 50.000, neimenovan Šmatno 1000 K, Terezija Krapf 2000 K.

115

Kože

vsake vrste sprejema
v delo

usnjarna J. Miklaučič
v Gorinčičah, p. Sv. Jakob v R.

Župni urad v Lipi ob Vrbi
sprejme pod najugodnejšimi
pogoji do 50 let staro

118

deklo.

Vabilo.

Dekliška Marijina družba
v Šmihelu nad Pliberkom
priredi v nedeljo 25. novem-
bra pri Šercarju v Šmihelu

TOMBOLO

in igro

„Junaška deklica“ (blažena Ivana d'Arc)

Začetek točno ob 1/2 3. uri pop.
Čisti dobiček je namenjen
za nabavo družbene zastave.
Vabimo vse prijatelje naše
misli! Odbor.

117